

KARHAKKAMAA, TORNIO VIITASAMMAKKOSELVITYS

Tuulivoimahanke

Tornion Karhakkamaan tuulivoimahankkeen viitasammakoselvitys, FCG.
17.5.2024-23.5.2024

Finnsurvey Oy
Sari Kantinkoski

Päivämäärä 29.5.2024

Laatija **Sari Kantinkoski, luontokartoittaja (EAT), FM**

Kuvaus **Tornio, Karhakkamaa. Tuulivoimahanke. Viitasammakkoselvitys**

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
1.1. Viitasammakko	3
1.2. Hankealueen kuvaus	3
2. Menetelmät	5
3. Kartoitettavat alueet	6
4. Tulokset	7
Taulukot, kartat ja kuvat	8
Lähteet	8
Liitteet (kuvia)	9

1. Johdanto

1.1. Viitasammakko

Viitasammakko on luontodirektiivin (jäljempänä direktiivi) 92/43/ETY liitteen IVa laji, joka on artikla 12 mukaan tiukasti suojeltu. Viitasammakon kaikki elämänvaiheet (kutu, nuijapäät, aikuiset sammakot), sekä lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat siten suojeltuja.

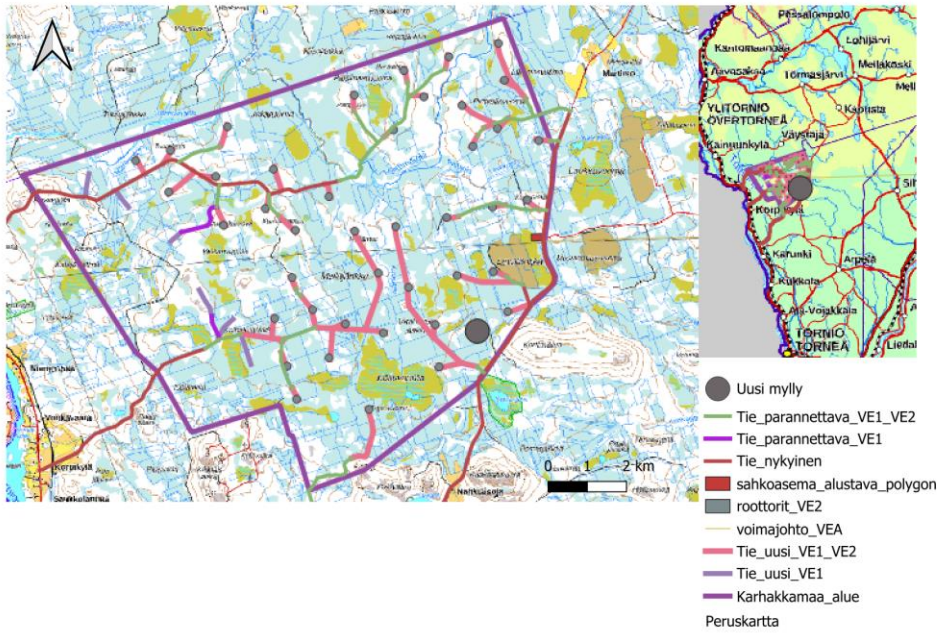
Kartoituksen maastossa toteuttivat biologian opiskelija Riku Lappalainen ja luontokartoittaja (EAT), FM Sari Kantinkoski. Raportin on koostanut Sari Kantinkoski.

1.2. Hankealueen kuvaus

Tornion Karhakkamaan viitasammakkoselvitys toteutettiin 18.5.- 24.5.2024 välisenä aikana. Kartoituksen suunnitteluvaiheessa tarkasteltiin alueen ilmakuvia ja pyrittiin tunnistamaan ne paikat, jotka olisivat viitasammakolle otollisimpia. Tällaisia paikkoja ei kuitenkaan sijoittunut alustavan tarkastelun perusteella suoraan hankealueelle rakennettavan infran (tiestön ja myllyjen) välittömään läheisyyteen. Maastotyöt priorisoitiin kuitenkin alueen koko huomioiden rakennettavan infrastruktuurin tuntumaan. Muita havaintoja kertyi samaan aikaan tehtävän kanalintukartoituksen yhteydessä.

Kartoitettavan hankealueen pinta-ala on noin 97,7 neliökilometriä (kartta 1). Rakennettavia teitä on suunniteltu runsaasti ja olemassa oleva tiestö oli paikoin hyvin huonokuntoinen, jolloin siirtymisiin meni huomattavan paljon aikaa. Etenkin alueen länsipuolella sijaitsevat Hirsimaantie ja Munatie olivat erittäin huonokuntoisia. Kartoituksen alkaessa alueen halki virtaava Martimojoki tulvi ja joen ylittävä silta oli kokonaan veden peitossa. Lisäksi virtaus oli niin kova, että työturvallisuus huomioiden, sillan ylittäminen olisi ollut vaarallista (kuva 1).

Hirsimaantien kartoitus keskeytettiin ja loput alueesta käytiin tarkistamassa tulvan laskettua, viimeisenä kartoituspäivänä. Tuolloinkin tie oli tulvan jäljiltä erittäin pehmeä, joten kartoitusta jatkettiin kävellen.

Kartta1: Hankealue.

Kuva 1: Martimojoki tulvii. (Kuva: Riku Lappalainen.)

Kartoitusta oli kahden maastoyön jälkeen nopeutettava ja muutamia, selkeästi kivennäismaalle suunniteltuja myllyjen paikkoja oli jätettävä tutkimatta, jotta alueesta olisi ollut mahdollista muodostaa riittävä kokonaiskuva (kappale 3). Hankealueen itäpuolen alueiden saavutettavuus oli parempi.

2. Menetelmät

Kartoituksen ajankohta oli otollinen, sillä ruskosammakon soidin oli parhaillaan käynnissä ja Tornion alueelta tuli edeltävästi ensimmäisiä viitasammakkohavaintoja. Myös muilta alueilta Pohjois-Pohjanmaalta ja eteläisestä Lapista tuli samanaikaisesti viitasammakkohavaintoja. Ruskosammakon kutua havaittiin monin paikoin teiden ojissa.¹ Hankealueella olemassa oleva tiestö, rakennettavien myllyjen ympäristö, sekä suunniteltu ja parannettava tiestö tarkistettiin keskittyen ojiin ja sulamisvesilammikoihin.

Viitasammakkokartoitus tehdään luotettavimmin kuuntelemalla soidintavien koiraiden ääntelyä. Otolliselle paikalle pysähdytään noin 15 minuutin ajaksi kuuntelemaan sammakoiden ääniä. Vaikka koiraat voivat olla äänessä mihin vuorokaudenaikaan tahansa, keskitettiin kartoitus illan, yön ja varhaisen aamun ajankohtaan, jotta taustamelu ja muut äänet eivät häiritse kuuntelua. Viitasammakon ääni on tunnistettavissa sille ominaisesta ”pulputtavasta” ääntelystä. Ääntely paikannetaan viitasammakolle sopivaan vesistöön ja samalla arvioidaan äänessä olevien koiraiden määrä äänen suunnan, samanaikaisuuden ja rytmin mukaan.²

Kartoituksessa huomioitiin myös säätila, joka oli otollinen. Vaikka yöt hieman viilenivät, tuuli ei häiritse kuuntelua.

Taulukko 1: Kartoituksen säätila

Karhakkamaa, viitasammakkokartoitus

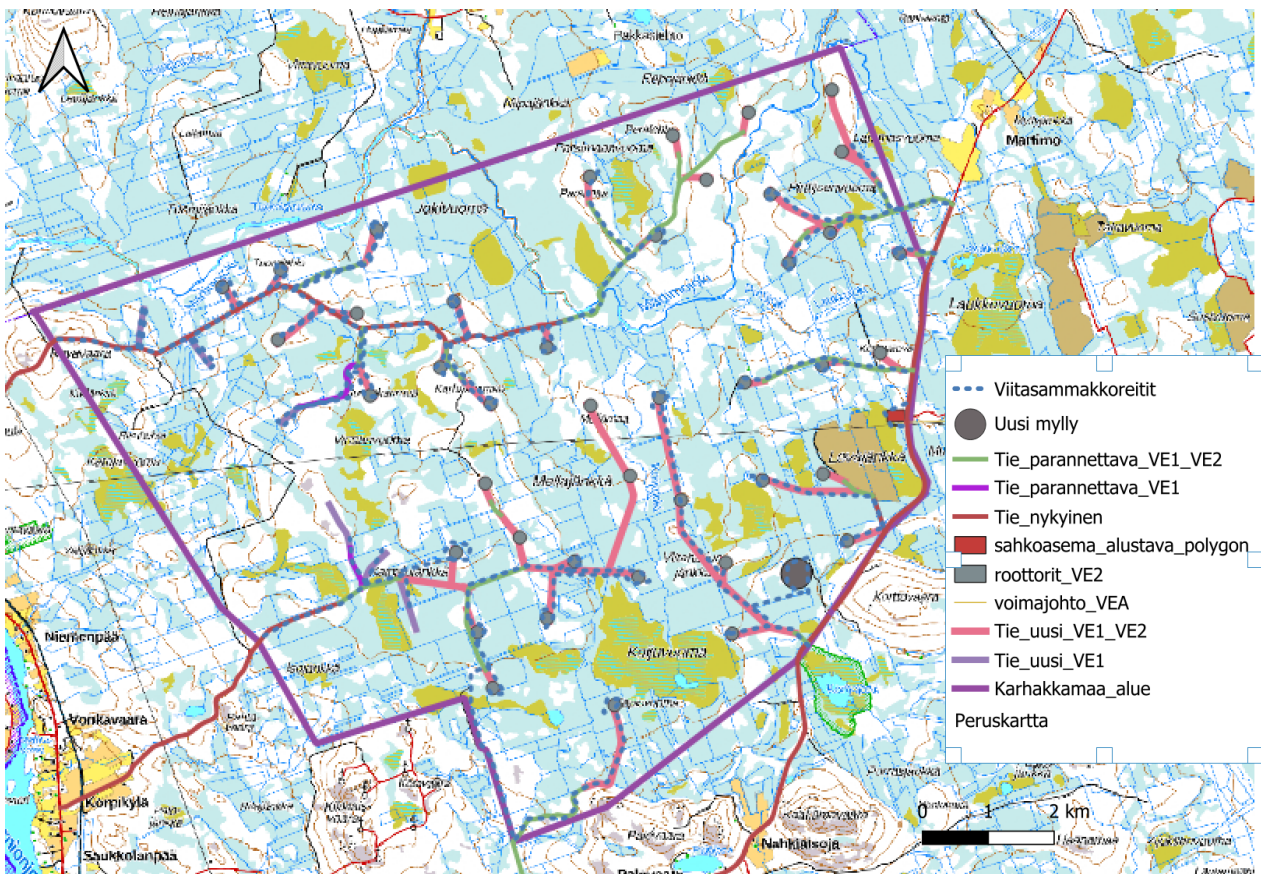
pvm.	klo	lämpötila	tuulen nopeus
17.5.2024	22	+8	4ms
18.5.2024	5	+6	2ms
19.5.2024	23	+7	3ms
20.5.2024	3	+3	1ms
22.5.2024	23	+7	2ms
23.5.2024	23	+10	1ms
24.5.2024	3	+11	5ms

¹ Mäkelä & Salo 2023

² Nieminen & Ahola 2017 ja Jokinen 2012

3. Kartoitettavat alueet

Kuten edellä kerrottu, alueiden saavutettavuus huomioiden, oli jätettävä muutamia selvästi kivennäismaalle sijoittuvia myllyjä kartoittamatta ja keskityttävä ennalta arvioiden otollisempiin paikkoihin. Kartassa 2 on merkitty kuljetut kartoitusreitit. Osassa ojia oli vielä jäätä ja ojat olivat paikoin hyvin sammaloituneita tai kuivia tai niissä oli voimakas virtaus. Tällaisten ojien varsille ei pysähdytty kuuntelemaan, vaan kartoituksessa etsittiin seisovaa vettä.

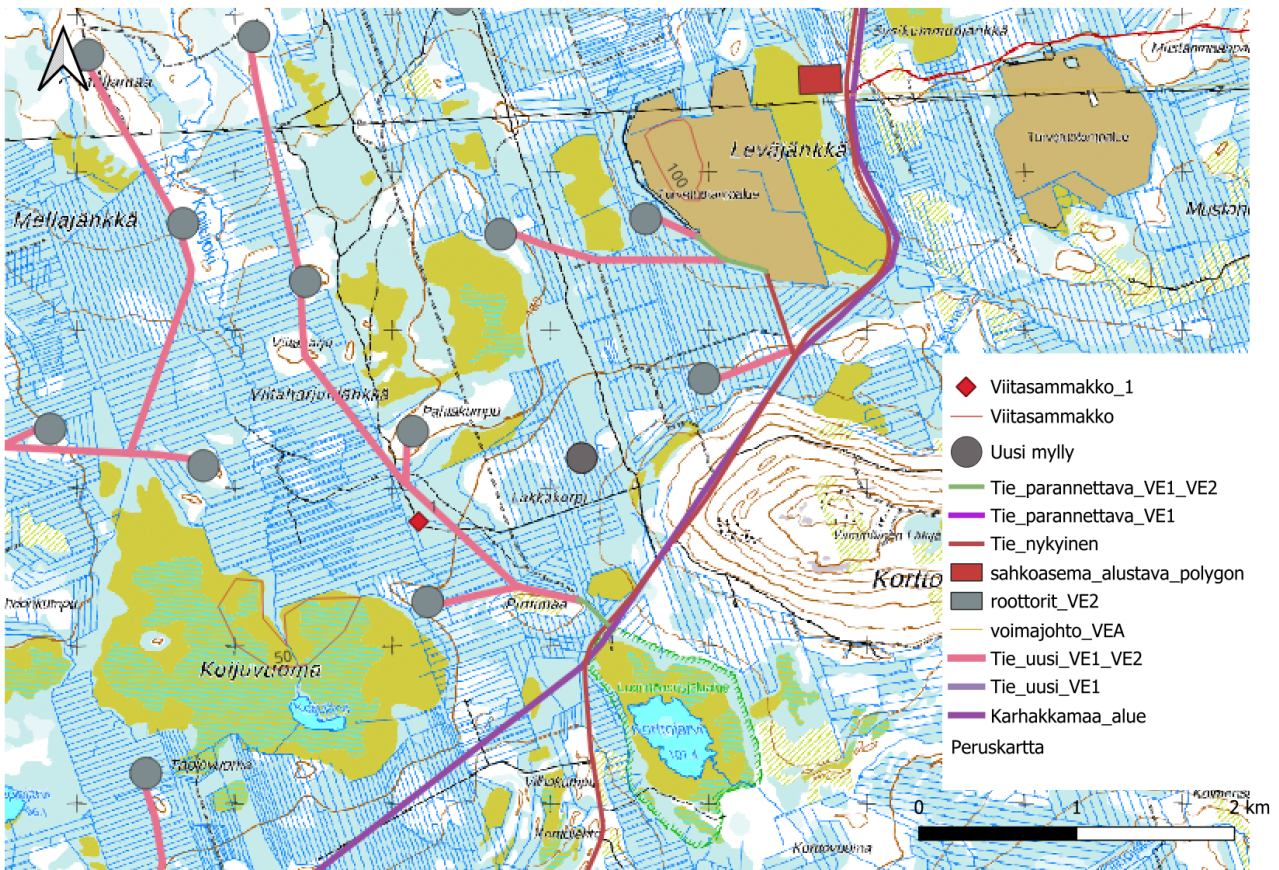
Kartta 2: Kartoitetut alueet.

Kanalintukartoituksen yhteydessä saatiin havaintoja myös Koijuvuomalta, sekä Leväjänkkältä, joka peruskartan ja ilmakuvan mukaan oli turvetuotantoaluetta, mutta osoittautui maastossa hiljakkoin rakennetuksi kosteikoksi. Kaikki viitasammakkohavainnot keskittyvät näiden ympäristöön.

4. Tulokset

Koijuvuomalta löytyi kanalintukartoituksen yhteydessä 20.-22.5.2024 soidintavia viitasammakoita karttaan 3 rajatulta alueelta noin 50 yksilöä (koirasta). Levjäjätkkän kosteikolta löytyi arviolta 100 yksilöä (koirasta), karttaan merkityltä alueelta.

Yksi viitasammakkokoiras oli äänessä Lakkakorven länsipuolella, Pirttimaan ja Pahtakummun välisen metsäautotien ojassa 22.5.2024.

Kartta 3: Viitasammakkohavainnot.

Kaikki Tornion Karhakkamaan tuulivoimahankealueelta saadut viitasammakkohavainnot on merkitty karttaan 3. Muualta hankealueelta löytyi ruskosammakkoa, sekä kartoituksen lopussa havainnot rupikonnista.

Taulukot, kartat ja kuvat

Kartta1: Hankealue.	4
Kuva 1: Martimojoki tulvii. (Kuva: Riku Lappalainen.)	4
Taulukko 1: Kartoituksen säätötila.	5
Kartta 2: Kartoitetut alueet.	6
Kartta 3: Viitasammakkohavainnot.	7

Lähteet

Jokinen Maarit 2012: Viitasammakko Rana arvalis Nilsson, 1842. Esiselvitys, SYKE 2012.

Mäkelä Katariina & Salo Päivi: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Liitteet

Kuva: Kuivia ojia Hirsimaantien varrelta kartoitusalueelta. (Sari Kantinkoski)

Kuva: Munatien varrelta ojaa kartoitusalueelta. Ei viitasammakkoa.

